

יש דין ויש דיין

1. תלמוד ירושלמי מסכת סנהדרין דף נא/ב

כתיב "וידבר ה' אל מנשה ואל עמו ולא הקשיבו ויבא עליהם את שרי הצבא אשר למלך וילכדו את מנשה בחחים." מהו בחחים בכירו מניקייא. א"ר לוי מולא של נחושת עשו לו ונתנו אותה בתוכה והיו מסיקין תחתיו שכיון שראה שצרתו צרה לא הניח ע"ז בעולם שלא הזכירה כיון שלא הועיל לו כלום. אמר זכור אני שהיה אבי מקרא אותי את הפסוק הזה בבית הכנסת: "בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו כי אל רחום ה' אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכח את ברית אבותיך אשר נשבע להם" הרי אני קורא אותו. אם עונה אותי מוטב ואם לאו הא כל אפייא שוין. והיו מלאכי השרת מסתמין את החלונות שלא תעלה תפילתו של מנשה לפני הקב"ה והיו מלאכי השרת אומרים לפני הקב"ה רבונו של עולם אדם שעבד ע"ז והעמיד צלם בהיכל אתה מקבלו בתשובה? אמר להן אם איני מקבלו בתשובה הרי אני נועל את הדלת בפני כל בעלי תשובה. מה עשה לו הקב"ה חתר לו חתירה מתחת כסא הכבוד שלו ושמע תחינתו. הדא היא דכתיב "ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחינתו ושיבהו" ... ושיבהו ירושלם למלכותו. במה השיבו שמואל בר בונא בשם רבי אחא ברוח השיבו כמה דתימר משיב הרוח. וידע מנשה כי ה' הוא האלהים. באותה שעה אמר מנשה אית דין ואית דיין.

1א. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קג/ב

תנו רבנן מנשה היה שונה חמשים וחמשה פנים בתורת כהנים כנגד שני מלכותו אחאב שמנים וחמשה ירבעם מאה ושלושה.

2. אורות התשובה ט, כח

התשובה נוטלת את הרצון, שכבר נתגשם במעשה וקנה לו כח הויה של גבורה, עד ששבר בעזו גם את העז של המוסר והאמונה, ומכיון שהאור האלהי מתעורר יפה, והרצון נעקר מעיקרו, איננו חוזר לתהו כ"א פועל הוא בעזו על יסודו של עולם להטביע בהויה כולה רצון כביר לאור וטוב, וזדונות נעשים כזכיות ממש.

2ב. מכות ז, א

משנה אלו הן הגולין ההורג נפש בשגגה. היה מעגל במעגילה ונפלה עליו והרגתו, היה משלשל בחבית ונפלה עליו והרגתו, היה יורד בסולם ונפל עליו והרגתו- הרי זה גולה. אבל אם היה מושך במעגילה ונפלה עליו והרגתו, היה דולה בחבית ונפסק החבל ונפלה עליו והרגתו, היה עולה בסולם ונפל עליו והרגו- הרי זה אינו גולה. זה הכלל כל שבדרך ירידתו גולה ושלא בדרך ירידתו אינו גולה:

2ג. ילקו י"ד/ג רכג רכד

- נתכון לעשות דבר המותר ועשה דבר אחר [אסור], כגון שנתכון לחתוך את התלוש וחתח את המחובר-אינו חייב כלום. ויש אומרים דמתעסק בשבת אינו חשיב כלל כמעשה עבירה, ופטור ומותר לגמרי.

- דברים המותרים לעשות בשבת, ובשעת עשייתן אפשר שתיעשה בגלל מלכה, ואפשר שלא תיעשה, אם לא נתכון לאותה מלאכה, הרי זה מותר. כיצד? מהלך אדם על גבי עשבים בשבת ובלבד שלא יתכוין לתולשן.

3. פסחים נד

שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם ואלו הן תורה ותשובה וגן עדן וגיהנם וכסא הכבוד ובית המקדש ושמו של משיח.

4. רמב"ם, הלכות תשובה - פרק שני הלכה ז

מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני השם בבכי ובתחנונים, ועושה צדקה כפי כחו, ומתרחק הרבה מן הדבר שחטא בו. ומשנה שמו, כלומר: אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים, ומשנה מעשיו כולן לטובה ולדרך ישרה, וגולה ממקומו, שגלות מכפרת עון מפני שגורמת לו להכנע ולהיות עניו ושפל רוח.

4ב. ספר יערות דבש - חלק ראשון - דרוש א

קבלת תשובה מחוטא הוא מגדר תחיית המתים, כי רשע בחייו קרוי מת, וכאשר ישוב הרי זה בכלל מחיה מתים, וכאשר אדם חוטא סר נשמתו, ויתפלל להקב"ה שיחיהו בטל של תחיית המתים.

5א. פנקסי הראי"ה א (תרע"ט-תרצ"ה) ט (תר"פ-תרפ"ד, או תרצ"א או תרצ"ג)

כשם שיש הפרש בין תשובה מיראה לתשובה מאהבה, שבראשונה זדונות נעשות כשגונות, ובאחרונה זכיות, ככה יש הפרש בין המדריגות שבתשובה מאהבה, בין שהיא מסוג אהבת עולם, או מסוג אהבה רבה. התשובה שהיא מאהבת עולם מתהפכת היא לזכיות, אבל הדבר דומה כאילו היה פעם איזה חטא, ונתהפך בכח התשובה לזכות. ואפילו אם נרומם את הציור עד שנאמר שההתהפכות הזאת היא פועלת למפרע, אבל מ"מ היה חטא פעם בעולם, ונתהפך למפרע לזכות. אבל בתשובה הבאה מכחה של אהבה רבה, הרי מתגלה שמעולם לא היה כלל חטא בעולם, כי אם הוא מאיר באור של זכות מתחלה ועד סוף.

5ב. א. התשובה יא, ו

וכל תשובה מאהבה באה עד אותו המקור הפנימי, שממש כל העשוי הוא טוב ובנין של תום ויושר למפרע, והזדונות המתהפכים לזכיות אינם צריכים ליצירה חדשה כ"א להתגלות מקוריותם; כי גם השמים החדשים והארץ החדשה, שעתיד הקב"ה לעשות בימי משיח, אינם צריכים חדוש, כי קימים ועומדים הם, שנאמר: "כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עשה עמדים", יעמדו לא נאמר, אלא עומדים.

6. איכה רבה ג טו

(ס) ר' חלבו שאל את ר' שמואל בר נחמן אמר לו מפני ששמעתי עליך שאתה בעל אגדה מהו דין דכתיב 'סכותה בענן לך מעבור תפלה' אמר לו נמשלה תפלה כמקוה ונמשלה תשובה כים: מה מקוה זו פעמים פתוחה פעמים נעולה כך שערי תפלה פעמים נעולים פעמים פתוחין אבל הים הזה לעולם פתוח כן שערי תשובה לעולם פתוחין.

7. אורות התשובה טו, ח

כשהאדם שב בתשובה ואינו מניח את תשובתו, אע"פ שיש בידו דברים המעכבים את התשובה, שנדמה לו שאינו יכול לשוב עליהם, ומ"מ הוא אוהו ברעיון התשובה, סוף סוף יבא גי"כ לשוב מאותם הדברים המעכבים את התשובה. ואז תהיה אורת תשובה למפרע גדולה מאד, ומתוך יציאתה מן המצר, מתוך העכובים הגדולים תפעול בכח עז וחזק מאד, ותהיה מהמינים הנבחרים של התשובה, החותרים את המחותרת לקבל את תשובתם של בעלי התשובה שאינם ראוים להתקבל, כמנשה וחבריו. וכשם שבמקום שבעלי תשובה עומדים, שם אין צדיקים גמורים יכולים לעמד, כן במקום שבעלי תשובה ששבו-אע"פ שבידם הדברים המעכבים את התשובה עומדים אין בעלי תשובה פשוטים יכולים לעמד שם, שהם נחשבים לגבי אותם בעלי התשובה, שבאו לשוב ובידם הדברים המעכבים את התשובה, כמו צדיקים גמורים לגבי בעלי תשובה.